

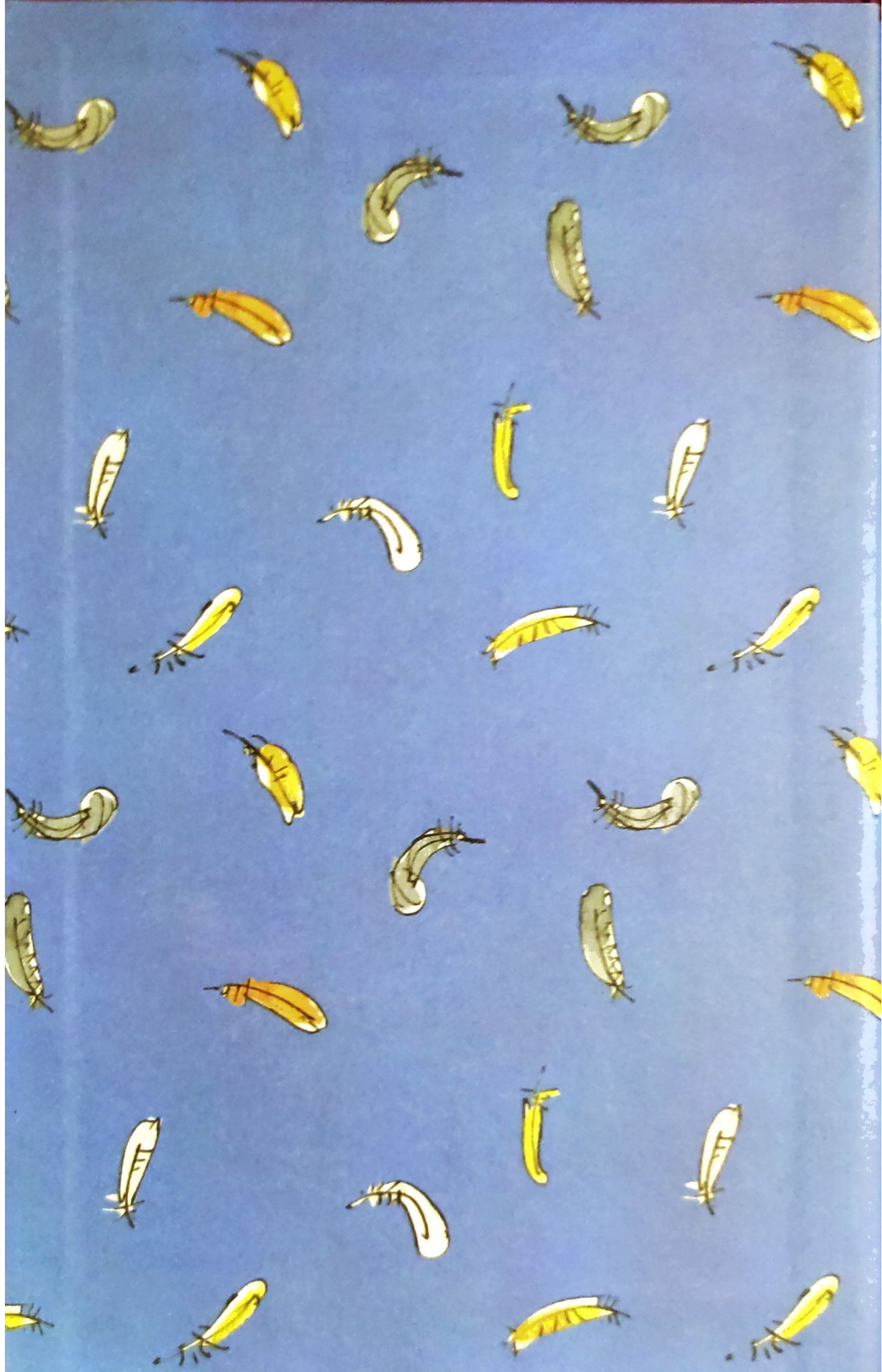
Рoальд Дал

ФАНТАСТИЧНИЙ МІСТЕР ЛИС

А·БЛ·БЛ·ГА·ЛА·МА·ГА

Роальд Дал

Фантастичний Містер Лис

Ілюстрації
Квентін Блейк

Обкладинка
Іван Сулима

УДК 821.111'06-312.9-93

Д 15

«Фантастичний містер Лис» — відома повість
Роальда Дала про хитромудрого Лиса, який щовечора
крадькома забігає по черзі до трьох противнучих фермерів
за харчами для своєї родини. І ось фермери розробили
план, як — БАХ! БАХ! БАБАХ! — застрелити містера Лиса.
Та коли вони вже думали, що містер Лис ніяк не зможе
врятуватися, у нього визрів свій фантастичний план...

Роальд Дал

ФАНТАСТИЧНИЙ МІСТЕР ЛИС

Переклад з англійської Віктора Морозова

Текст © Роальд Дал, 1970

Переклад © Віктор Морозов за редакцією І. Малковича, 2020

Ілюстрації © Квентін Блейк, 1996, 1998

Обкладинка © Іван Сулима, 2020

Видання українською мовою:

Видавництво Івана Малковича «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА», 2022
видання третє

Виключне право на видання цієї книги українською мовою
належить «Видавництву Івана Малковича «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА».

Жодна частина книжки не може бути передрукована,
закладена в комп'ютерну пам'ять чи відтворена у будь-якій формі
без попередньої письмової згоди Видавництва.

Видавництво «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА»:

Свідоцтво: серія ДК, № 759 від 2.01.2002

Адреса видавництва: 01004, Київ, вул.Басейна, 1/2

Поліграфія: ПП «Юнісофт». Зам. № 46/01

ISBN 978-617-585-197-5

www.ababahalamaha.com.ua

Роальд Дал

Фантастичний Містер Лис

З англійської переклав
Віктор Морозов

А·БА·БА·ГА·ЛА·МА·ГА

Roald DAHL
FANTASTIK MR FOX

First published in Great Britain by George Allen & Unwin 1970

Text copyright © Roald Dahl, 1970

Illustrations copyright © Quentin Blake, 1996, 1998

The right to publish the Ukrainian version belongs to
A-BA-BA-HA-LA-MA-HA Publishers

БУЛЬКА – це страшенно
жирний фермер, який розводить
курей і їсть тільки **смажені кури**
з галушками в смальці.

БЕВЗЬ – це фермер, який розводить **гуси**
й **качки** і завжди має **жакливій**
настрій від своєї дієти.

БЕЦЬ – це фермер, який вирощує яблука
та індиків і п'є **цілими відрами**
міцний сидр.

МІСТЕР ЛИС такий **«итрий»,**
що може щовечора **прослизати** крадькома
в **долину** і **здобувати харчі** з ферм.

І ось фермери розробили план, як
БАХ! БАХ! БАБАХ!
застрелити **Містера Лиса**.

Та коли вони вже думали, що
Містер Лис ніяк не зможе **вряту-**
ватися, у нього **визрів свій**
фантастичний план...

Для Олівії

— РОЗДІЛ ПЕРШИЙ —

Троє фермерів

В одній долині було три ферми. Їхні власники жили, як у Бога за пазухою. Усі троє були дуже багаті і вельми противнючі. Таких паскуд і негідників, як ця трійця, годі було знайти. Звали їх фермер Булька, фермер Бевзь і фермер Бень.

Фермер Булька розводив курей. Він мав їх тисячі. Він був страшенно жирний. А все тому, що на сніданок, обід і вечерю щодня з'їдав по три смажені курки з галушками.

Фермер Бевзь розводив гуси й качки. Цих качок і гусей він мав цілі тисячі. А сам був пузатий коротун. Навіть у наймілкішому місці будь-якого басейну вода йому сягала б до самого носа. Він їв пампушки з гусячою печінкою. Робив з печінки гідкий товчений фарш і напихав тим фаршем пампушки. Від такої дієти він завжди мав жахливий настрій і скаржився на болі в животі.

Фермер Бень вирощував яблука та індики. Він мав тисячі індиків, що походжали у величезному саду. Бень узагалі ніколи й нічого не їв. Натомість пив цілими відрами сидр із власних яблук. Він був худий, як олівець, і найхитромудріший з усієї їхньої трійці.

*Булька жирний, Бень худий,
Бевзь короткий і малий.
Дуже легко, діти,
нам їх розрізнити.
Лиш в однім вони подібні —
всі три підлі і негідні.*

Так співали, побачивши їх, дітлахи.

— РОЗДІЛ ДРУГИЙ —

Містер Лис

На пагорбі над тією долиною був ліс.

А в тому лісі було найвище дерево.

А під деревом була нора.

У норі жили містер Лис, пані Лисиця і четверо їхніх малих Лисенят.

Щовечора, коли на ліс опадала темрява, містер Лис зазвичай казав до пані Лисиці:

— То як, моя Лисуню, що тобі принести сьогодні? Пухкеньке курчатко від Бульки? Качечку-гусочку від Бевзя? Чи гарнюсіньку індичку від Беня?

І коли пані Лисиця казала йому, чого бажає, містер Лис крадькома прослизав у нічній п'їтми в долину і здобував там харчі.

Булька, Бевзь і Бенъ чудово розуміли, що діється, і шаленіли з люті. Вони були не з тих, хто віддавав щось задарма. Тим паче, коли це крали в них з-під самого носа. Тому щовечора кожен з них брав рушницю і ховався в якомусь темному закутку своєї ферми в надії впіймати грабіжника на гарячому.

Але містер Лис був куди хитріший за них. Він завжди підкрадався до ферми так, щоб вітер віяв йому в лице і ще здалеку доносив до його

носа запах того, хто зачаївся десь у засідці. Якщо, скажімо, пан Булька ховався за курятником номер один, то містер Лис міг занюхати його з п'ятдесяти метрів, хутенько змінити маршрут і податися до курятника номер чотири з протилежного боку ферми.

— Сто чортів у його пельку! Клята тварюка! — лютував Булька.

— Я б йому всі тельбухи повипускав! — репетував Бевзь.

— Його треба вбити! — гаркнув Бень.

— Але як?! — загорлав Булька. — Як нам до біса зловити того клятого Лиса?

Бень елегантно почухався в носі своїм довжелезним пальцем.

— Я маю план, — сказав він.

— Ти ще ніколи не мав пристойного плану, — скривився Бевзь.

— Помовч і слухай, — огризнувся Бень. — Завтра вночі ми втрюх засядемо біля нори, у якій

живе той харцизяка. Зачекаємо, доки він з неї
вилізе, а тоді — *бах! бах! бабах!*

— Гм, дуже дотепно, — сказав Бевзь. — Але
спочатку нам треба ту нору знайти.

— Любий Бевзику, я її вже знайшов, — від-
повів хитромудрий Бень. — Його нора в лісі на
пагорбі. Під найбільшим деревом...

— РОЗДІЛ ТРЕТІЙ —

Стрілянина

— То як, моя Лисуню, — запитав містер Лис. —
Що тобі принести сьогодні?

— Сьогодні хай буде качечка, — відповіла пані
Лисиця. — Принеси нам, будь ласка, дві жир-
ненькі качечки. Одну для нас з тобою, а другу
для діток.

— Качечки то й качечки! — погодився містер
Лис. — У Бевзя вони найкращі!

— Але будь обережний, — додала пані Лисиця.

— Люба Лисуню, — заспокоїв її містер Лис, — та я ж занюхую тих телепнів за кілометр. Можу навіть розрізнати їх за запахом. Від Бульки смердить гнилими курячими шкірками. Від Бевзя відгонить гусячою печінкою, а довкола Беня така смердюча хмара від яблучного сидру, наче то якісь отруйні гази.

— Так-то воно так, але прошу тебе: будь обережний, — застерегла пані Лисиця. — Ти ж і сам знаєш, як ця трійця чатує на тебе.

— За мене не турбуйся, — відповів містер Лис. — Скоро побачимось.

Ох, якби містер Лис та знав, *де саме* на нього чекали в ту мить троє фермерів, він би не був таким хвальком. А вони зачілилися якраз навпроти входу до його нори, ховаючись за деревами, і кожен був з рушницею в руках. А ще вони дуже ретельно вибрали свої позиції, щоб вітер не доносив їхнього запаху до лисячої нори. А вітер

і справді дув у протилежний від нори бік. І тепер їх аж ніяк не можна було «занюхати».

Містер Лис прослизнув темним переходом до отвору нори. Вистромивши свій прегарний довгий писок у нічне повітря, він принюхався.

Тоді виповз на кілька сантиметрів і зупинився.

Принюхався знову. Він завжди був дуже обережний, вилазячи з нори.

Висунувся ще трішечки. Тепер половина його тулуба була вже назовні.

Він покрутив своїм чорним носом, старанно винюхуючи загрозливі запахи. Не вловивши нічого особливого, він уже хотів було подріботіти

до лісу, коли раптом почув або тільки подумав, що почув, якийсь невловимий шерех, м'яке шелестіння, немовби хтось легенько підчепив ногою сухе листя.

Містер Лис припав усім тілом до землі і зазмер, нашорошивши вуха. Він пролежав так досить довго, але нічого більше не почув.

«То, мабуть, польова мишка, — подумав він, — або яке інше звірятко».

Ще трохи висунувся з нори... а потім ще.

Він майже зовсім уже виліз. І ще раз востаннє ретельно роззирнувся навколо.

У лісі було дуже темно й дуже тихо. Десь там, ген-ген угорі, сяяв місяць.

І тут звичне до темряви гостре око

Лиса враз помітило, як неподалік за деревом ніби щось зблиснуло. Це була маленька срібна цятка місячного сяйва, що відбилася від якоїсь гладенької поверхні. Містер Лис припав до землі, стежачи за нею. Що воно таке? Цятка зрушила з місця. Вище, вище... *Ой, лишенько! Та це ж дуло рушниці!* Містер Лис стрілою метнувся назад у нору, і тієї ж миті увесь ліс немовби вибухнув довкола нього. *Ба-бах! Ба-бах! Ба-бах!*

У нічному повітрі здійнявся вгору дим від трьох рушниць.

Булька, Бевзь і Бень вийшли з-за дерев і наблизилися до нори.

— Ми в нього влучили? — спитав Бень.

Один з них посвітив ліхтариком на нору — на землі, у колі світла, лежали розтерзані і закривавлені рештки... лисячого хвоста. Бень підніс його вгору.

— Влучили в хвоста, а не в лиса, — буркнув він і гидливо його відкинув.

— Чорти його батька! — крикнув Булька. —
Треба було раніше стріляти — відразу, як він
висунув свою головешку!

— Тепер він її так швидко вже не покаже, —
зітхнув Бевзь.

Бень витяг з кишені фляжку, сьорбнув з неї сидру і сказав:

— Гадаю, мине зо три дні, доки він серйозно зголодніє і знову вилізе. Я не збираюся тут стільки чекати. Треба розрити нору.

— Еге ж, — підтримав його Булька. — Тепер ти мовиш до пуття. Ми розриємо її за пару годин. Ми ж знаємо, що він там.

— Там, мабуть, усе їхнє кодро, — припустив Бевзь.

— Тим паче! От ми їх усіх і прикінчимо, — сказав Бень. — Ходімо по лопати!

— РОЗДІЛ ЧЕТВЕРТИЙ —

Страшні лопати

Унизу в норі пані Лисиця ніжно зализувала обрубок хвоста містера Лиса, зупиняючи кровотечу.

— Такого розкішного хвоста ні в кого тут не було, — зітхнула вона.

— Болить, — поскаржився містер Лис.

— Я знаю, любчику. Але скоро тобі полегшає.

— І твій хвіст знову відросте, татку, — заспокоїло його одне з маленьких Лисенят.

— Ніколи не відросте, — понуро буркнув містер Лис. — Так і залишуся до кінця життя куцохвостим.

Того вечора їм не було що їсти, й лисенята невдовзі задрімали. Пізніше заснула й пані Лисиця. Тільки містер Лис не міг склепити очей, бо його мучив біль в обрубаному хвості. «Ну, — подумав він, — мені ще пощастило, що я взагалі живий лишився. Але тепер, коли вони знайшли нашу нору, нам треба негайно звідси забиратися. Тут ми вже ніколи не будемо мати спокою, якщо не... Що це *було?!*»

Він смикнув головою і прислухався. Звуки, які він почув, були найстрашніші для будь-якого лиса — шурх-шурх-шурхіт лопат, що вгризалися в землю.

— Вставайте! — заволав він. — Нашу нору розривають!

Пані Лисиця миттєво збудилася і сіла, тремтячи всім тілом.

— Ти впевнений? — прошепотіла вона.

— Стопудово! Слухай, слухай...

— Вони вб'ють наших діток! — забідкалася пані Лисиця.

— Ніколи! — не погодився містер Лис.

— Уб'ють, любчику, вб'ють, — заквилила пані Лисиця. — Ти й сам це добре знаєш!

Шух, шух, шух — шаркотіли лопати над їхніми головами. Зі стелі почала сипатися земля й маленькі камінчики.

— А як вони нас убиватимуть, матусю? — запитало маленьке Лисеня, і його чорні оченята нажахано округлилися. — Там будуть собаки?

Пані Лисиця залилася сльозами. Вона обняла усіх своїх чотирьох діток і міцно пригорнула до себе.

Зненацька вгорі щось гучно хруснуло, і стелю прорізало гострюще лезо лопати. Це жахливе видовище привело до тьми містера Лиса. Він скочив на ноги й заволав:

— Я знаю! Скоріше! Не гаймо ні хвилини! І як я про це не подумав раніше!

— Про що, татусю?

— Та ж лиси вміють рити швидше за людей! — вигукнув містер Лис, вриваючись у землю. — Ніхто в світі не риє так швидко, як лис!

Земля оскаженіло розліталася навсібіч з-під лап містера Лиса, котрий відчайдушно проривав хід. Пані Лисиця кинулася йому на поміч. А з нею й усі четверо діток.

— Рийте углиб, углиб! — наказав містер Лис. — Мусимо заглибитися вниз! Якогога нижче!

Нора ставала дедалі довша. Вона стрімко заглиблювалася вниз. Усе глибше й глибше під землю. Мама, тато і четверо діток працювали всі разом. Їхні передні лапи миготіли так швидко, що їх годі було розрізнити. Скрегіт і шурхіт лопат поступово віддалявся і віддалявся.

Десь через годину містер Лис зупинився.

— Зачекайте! — сказав він. Усі зупинилися, озирнулися і поглянули на довжелезний тунель, який вони щойно прорили. Скрізь було тихо.

— Хуууу! — зітхнув містер Лис. — Здається, ми встигли! Тепер на цю глибину їм ніколи не дістатися! Молодці, гарно всі попрацювали!

Усі повсідалися, важко відсапуючись. А пані Лисиця сказала до діток:

— Хочу, щоб ви добре затямили, діти: якби не ваш тато, ми всі були б уже мертві. Ваш тато — просто фантастичний Лис.

Містер Лис поглянув на свою дружину, а вона йому усміхнулася. Коли вона казала такі речі, він кохав її ще сильніше.

Страшні трактори

Почало світати, уже й сонечко прокинулось, а Булька, Бевзь і Бень усе ще розкопували нору. Вони викопали таку глибоченну яму, що в ній умістився б цілий будинок. Але до кінця лисячої нори вони так і не дісталися. Усі троє були страшенно втомлені й сердиті.

— А хай йому грець! — гаркнув Булька. — І хто з вас придумав таку дурню?

— Бень придумав, — підказав йому Бевзь.

Булька і Бевзь вирячилися на Беня. Бень знову відсorbнув сидру і засунув фляжку назад у кишеню, нікого не пригостивши.

— Послухайте, — сердито буркнув він, — я хочу того лиса! І я його впіймаю! Не заспокоюся,

доки він не висітима над порогом мого будинку, як здохла галушка!

— Нам його не відкопати, це точно, — мовив жирний Булька. — Красно дякую, але з мене вже досить того копання.

Пузатий коротун Бевзь глянув на Беня і запитав:

— Може, ти маєш ще якісь дурнуваті ідеї?

— Що? — перепитав Бень. — Я не чую!

Бень ніколи не купався. Він навіть лице ніколи не вмивав. А отже, його вуха постійно були забиті різною бридотою — сіркою, жувачками, мертвими мухами та іншою всячиною. Саме тому він і оглух.

— Кажи голосніше, — попросив він Бевзя.

І Бевзь загорлав:

— Маєш ще якісь дурнуваті ідеї?

Бень почухав брудним пальцем потилицю. Там у нього вискочив прищик і дуже йому свербів.

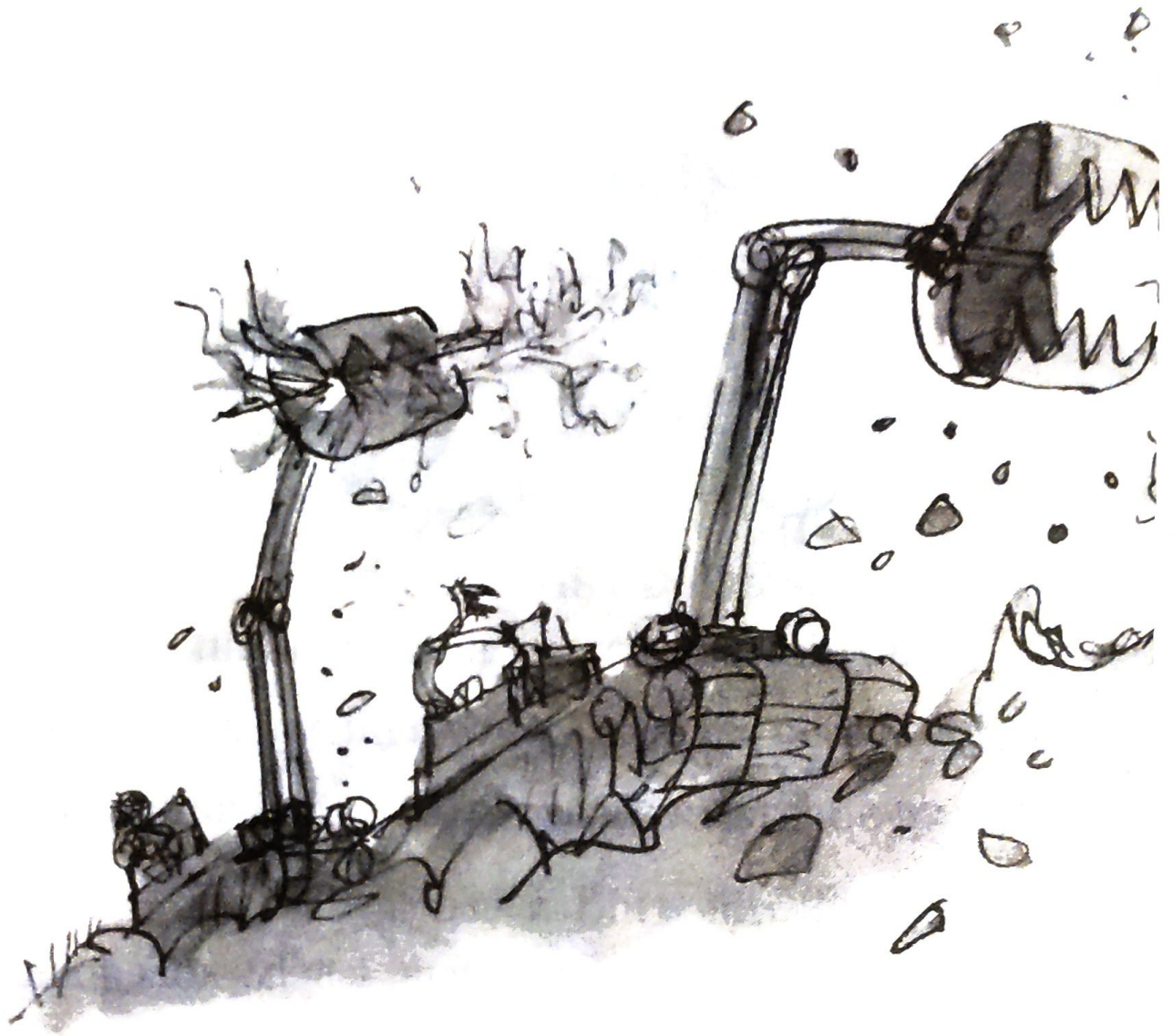
— Для цієї роботи, — врешті мовив він, — нам потрібна техніка... *механічні* лопати. *Механічними* лопатами ми за п'ять хвилин викуримо звідти те кодрло.

Ідея була просто блискуча, і всім довелося це визнати.

— Ну, то вйо! — мовив Бень, беручи справу в свої руки. — Булько, ти лишаєшся тут і пильнуєш, щоб лис не втік. А ми з Бевзем йдемо по техніку. Якщо він вилізе — відразу стріляй.

І довготелесий сухоробрий Бень почвалав геть. Курдупель Бевзь потрюхикав за ним услід. А тілистий Булька залишився на своєму місці, націливши рушницю на лисячу нору.

Невдовзі в ліс зі страшенним гуркотом заїхали два величезні гусеничні трактори-екскаватори з механічними ковшами-лопатами. Одним із них керував Бень, а другим — Бевзь. Трактори були чорні і нагадували зловісних смертоносних монстрів.

— Починаємо! — крикнув Бень.

— Лисові — капець! — загорлав Бевзь.

Трактори запрацювали, вигризаючи своїми пащеками величезні порції ґрунту. Височенне дерево, під яким містер Лис вирив собі колись нору, зламалося, мов сірник. Навсібіч розліталося каміння, падали дерева і стояв оглушливий гуркіт.

А тим часом глибоко в норі лисяча родина припала до землі, прислухаючись до страхітливого брязкоту і гупання вгорі.

— Що це таке, татку? — допитувалися маленькі Лисенята. — Що вони там роблять?

Містер Лис і сам не знав, що воно таке і що вони там роблять.

— Це землетрус! — забідкалася пані Лисиця.

— Погляньте! — крикнуло маленьке Лисенятко. — Наш тунель зменшується! Я бачу світло!

Всі озирнулися й побачили, що вхід до нори й справді опинився зовсім близьенько від них, і в ореолі денного світла їм було добре видно, як на них насуваються два величезні чорні трактори.

— Трактори! — заволав містер Лис. — І механічні лопати! Треба рятуватися! *Риймо, риймо, риймо!!!*

— РОЗДІЛ ШОСТИЙ —

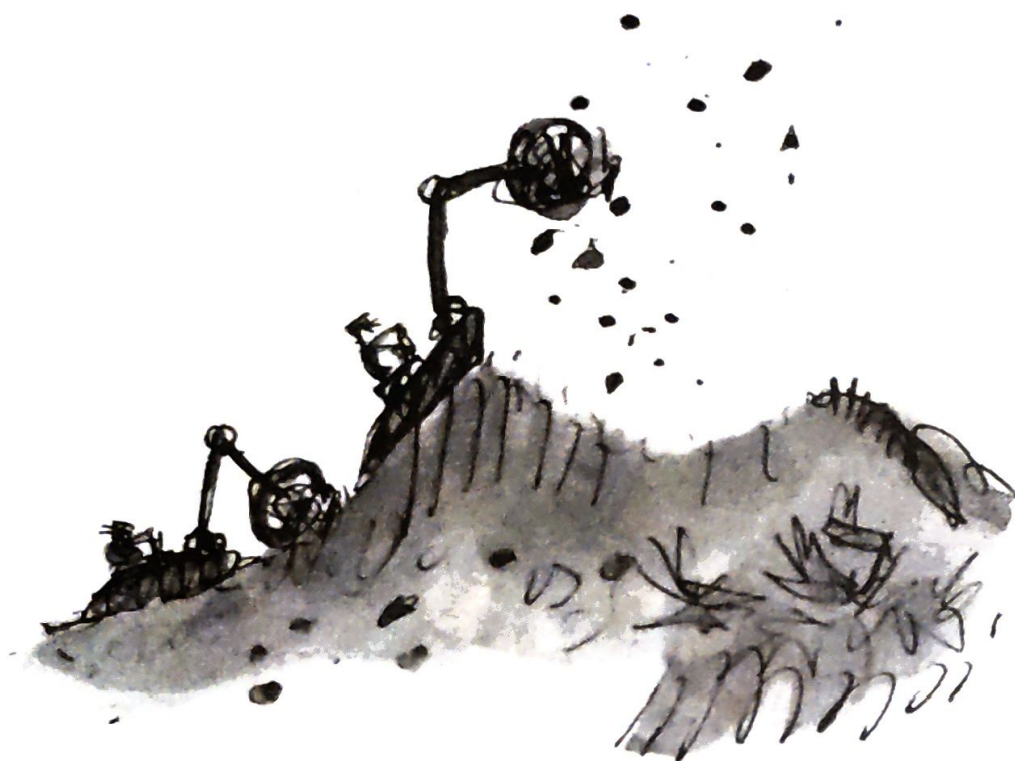
Перегони

І ось почалися відчайдушні перегони між тракторами й лисицями. Спочатку пагорб мав ось такий вигляд:

Трактори відгризли й відгризли землю, і вже через годину пагорб став ось такий:

Іноді лисиці виривалися вперед, брязкіт механічних ковшів стихав, і містер Лис вигукував:

— Повірте, ми майже врятовані!

Та за хвилину-другу трактори їх наздоганяли, а гуркіт жахнючих лопат знову гучнішав і гучнішав. Одного разу лисяче сімейство навіть побачило на власні очі гостре металеве лезо однієї з лопат, що відшматувала землю просто за їхніми спинами.

— Ще швидше, мої найдорожчі! — підганяв їх захеканий містер Лис. — Не відставайте!

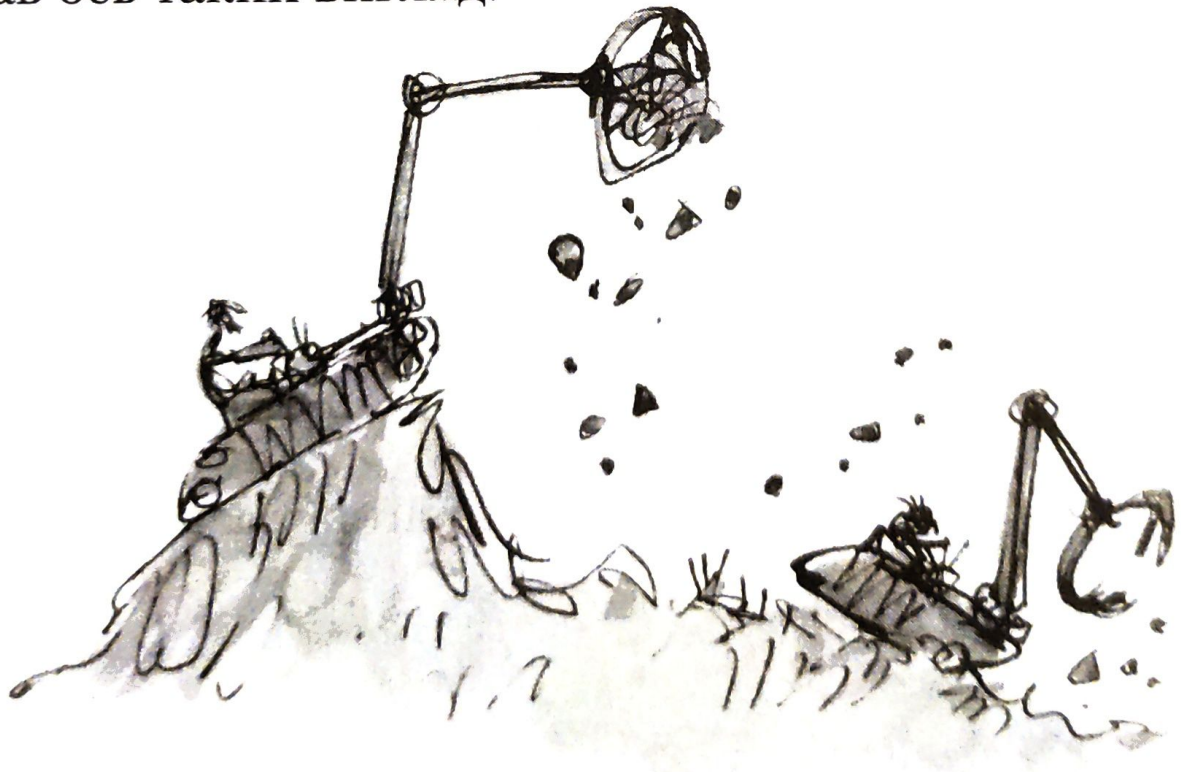
— Ще швидше! — квапив тілистий Булька Бевзя й Беня. — Ми вже ось-ось його впіймаємо!

— А ти його вже бачиш? — крикнув Бень.

— Ще ні, — відгукнувся Булька. — Але ми вже близько!

— Я підчеплю його своїм ковшем! — заревів Бевзь. — І порубаю на дрібні шматочки!

Уже настала обідня пора, а трактори й досі рили землю. І бідолашні лиси теж. Тепер пагорб мав ось такий вигляд:

Фермери навіть не зробили перерви на обід: дуже вже їм кортіло якнайшвидше довести свою справу до кінця.

— Е-ге-гей, пане Лисе, де ти там?! — заволав Бевзь, висунувшись зі свого трактора. — Зараз тобі буде гаплик!

— Більше не ласуватимеш моїми курчатами! — верещав Булька. — Більше й духу твого не буде коло моєї ферми!

Усі троє фермерів неначе ооскаженіли. Довготелесий сухоробрий Бень і пузатий недомірок Бевзь, мов божевільні, кермували своїми тракторами, щосили тиснучи на газ і змушуючи лопати вгризатися в землю з шаленою швидкістю. А тілистий Булька крутився, наче дзига, і репетував:

— Швидше! Швидше!

О п'ятій годині вечора пагорб мав уже ось такий вигляд:

Яма, вирита машинами, нагадувала кратер якогось вулкану. Це було таке дивовижне видовище, що з усіх довколишніх сіл позбігалися юрби людей подивитися на чудасію. Вони стояли на краєчку кратера й розглядали Бульку, Бевзя і Беня.

— Агов, Булько! Що там у вас відбувається?

— Ловимо лиса!

— Та ви збожеволіли!

Люди глузували й реготалися. Але від цього троє фермерів ставали тільки ще лютіші, ще впертіші й рішучіші у своєму намірі не зупинятися, аж доки вони не впіймають лиса.

«МИ НІКОЛИ ЙОГО НЕ ВИПУСТИМО»

О шостій годині вечора Бень вимкнув двигун свого трактора і зліз з водійського сидіння. Бевзь зробив те саме. Їм обом було вже цього досить. Вони потомилися, а їхні тіла затерпли від цілоденної тракторної шаленіни. А ще їх мучив голод. Вони неквапно підійшли до невеличкої лисячої нори на дні велетенського кратера. Розлючене обличчя Бенья було червонюще, як буряк. Бевзь проклинав лиса такими непристойними словами, що їх навіть не можна друкувати в книжці. Тим часом до них перевальцем наблизився Булька.

— Чорти б забрали того смердючого лисюру! — репетував він. — І що ж нам тепер робити?

— Я вам скажу, чого ми точно *не* зробимо! — буркнув Бень. — Ми його звідси не випустимо!

— Ми нізащо його не випусти-
мо! — виголосив Бевзь.

— Ніколи і нізащо! —
заволав Булька.

— Ти чув це, пане
Лисе! — загорлав прями-
сінько в нору Бень, низько

над нею нахилившись. — Це ще не кінець, пане
Лисе! Ми не підемо додому, доки не підвісимо
тебе догори дригом, як гірлянду!

Після цього троє фермерів потисли один одно-
му руки і урочисто заприсяглися не вертатися
до своїх ферм, доки лиса не буде впіймано.

— Який наш наступний крок? — поцікавився
пузатий коротун Бевзь.

— А ось який — ти полізеш у нору, щоб ви-
тягти його сюди, — відповів йому Бень. — Ану,
залазь, нещасний ліліпуте!

— Тільки не я! — зарепетував Бевзь, відско-
чивши набік.

Бень вишкірився кривою посмішкою. Коли він сміявся, виднілися тільки його ясна — такі гідкі й багряні, що зубів навіть не було помітно.

— Тоді нам лишається одне, — мовив він. — Заморимо його голодом. Будемо стояти тут день і ніч і стерегти його нору. Рано чи пізно він вилізе. Куди він дінеться?

Отож Булька, Бевзь і Бень відправили на свої ферми звістки з проханням принести їм намети, спальні мішки й вечерю.

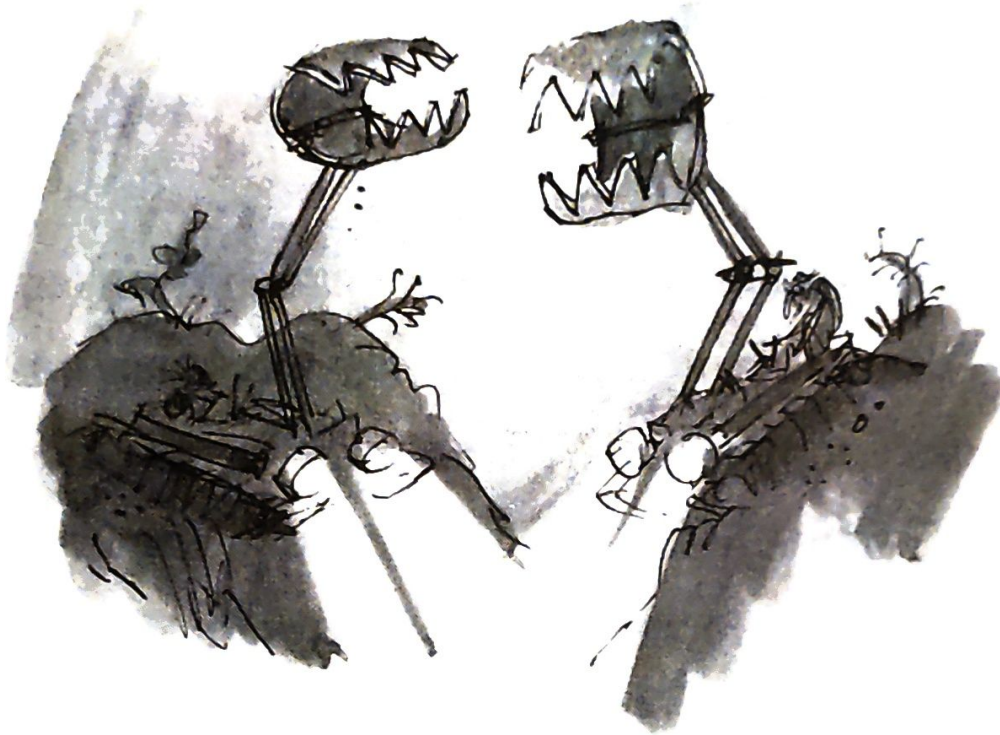
ЛИСИЦІ ПОЧИНАЮТЬ ГОЛОДУВАТИ

Цього вечора в кратері на пагорбі з'явилися три намети — один для Бульки, другий для Бевзя і третій для Беня. Вони оточили кільцем нору містера Лиса. А троє фермерів повсідалися біля своїх наметів і стали вечеряти. Булька мав три варені курки з галушками, Бевзь — шість пампушок з гидотним фаршем з гусячої печінки, а в Беня було вісім літрів сидру. Свої рушниці вони поклали збоку.

Булька взяв паруюче курчатко й підніс його до самої лисячої нори.

— Чуєш, як пахне, пане Лисе? — загорлав він. — Смачненька ніжна курочка! Хочеш скуштувати?

Апетитний запах проник у нору, де причаїлося лисяче сімейство.

— Ой, татку, — облизалося маленьке Лисенятко, — а може, ми підкрадемося й вихопимо курочку у нього з рук?

— Навіть не думайте! — вигукнула пані Лисиця. — Вони тільки цього й чекають.

— Але ж ми вмираємо з голоду! — зарюмсали дітки. — Коли ж ми нарешті поїмо?

Мама нічого їм не відповіла. І тато теж. Бо що вони могли їм відповісти?

Коли стемніло, Бевзь і Бень увімкнули на своїх тракторах потужні фари й освітили ними нору.

— Тепер, — розпорядився Бень, — по черзі будемо стояти на чатах. Один чатує, двоє сплять, і так — цілу ніч.

Булька запитав:

— А якщо лис проріє нору наскрізь і вилізе з того боку пагорба? Ти про це подумав?

— Звісно, подумав, — хвацько збрехав Бень.

— Ну, й що ти на це скажеш? — не вгавав Булька.

Бень видобув з вуха щось маленьке й чорненьке і відщиглив його набік.

— Скільки в тебе на фермі робітників? — запитав він.

— Тридцять п'ять, — відповів Булька.

— А в мене тридцять шість, — додав Бевзь.

— Ну, а в мене тридцять сім, — мовив Бень. — Разом це буде сто вісім душ. Накажемо їм оточити пагорб. Кожен з них матиме рушницю й ліхтарик. Отоді вже містер Лис нікуди не вислизне.

Наказ передали на ферми, і ще тієї ж ночі сто восьмеро чоловіків щільно оточили пагорб. Були вони озброєні палицями, рушницями, сокирами, пістолями та іншим смертоносним знаряддям. Тепер ані лис, ані будь-яка інша тваринка не змогли б утекти з пагорба.

На другий день облога тривала. Булька, Бевзь і Бень сиділи на маленьких ослінчиках, не відводячи очей від лисячої нори. Майже не розмовляючи, вони сиділи собі, поклавши рушниці на коліна, й чекали.

Час від часу містер Лис підповзав до виходу і принюхувався. Тоді відповзав назад і повідомляв:

— Вони й досі там.

— Ти впевнений? — перепитувала пані Лисиця.

— Стопудово, — відповідав містер Лис. — Я того Бенья чую за кілометр. Від нього страшно смердить.

— РОЗДІЛ ДЕВ'ЯТИЙ —

У містера Лиса ВИЗРІВАЄ ПЛАН

Осада тривала вже три дні і три ночі.

— Як довго зможе витримати лис без їжі й води? — поцікавився на третій день Булька.

— Вже недовго, — запевнив його Бень. — Він скоро вилізе. Мусить.

І Бень не помилився. Глибоко в норі лисяче сімейство поволі вмирало з голоду.

— Якби ж нам хоч води ковточок, — простогнало одне маленьке Лисеня. — Ой, таточку, зроби хоч *щось!*

— Може, спробуємо прорватися, татку? Ану ж нам пощастить?

— У нас нема жодного шансу, — відрізала пані Лисиця. — Я не дозволю вам лізти під дула рушниць. Ліпше вже лишатися тут і тихенько вмирати.

Містер Лис довго мовчав. Він сидів нерухомо, заплющивши очі, і навіть не чув, про що говорять його дружина й діти. Пані Лисиця розуміла, що він відчайдушно намагається знайти якийсь вихід.

Аж ось вона побачила, як він заворушився й повільно звівся на ноги. Тоді поглянув на дружину. В його очах спалахнула крихітна іскорка надії.

— Що таке, любчику? — швиденько запитала пані Лисиця.

— Мені щойно сяйнула одна ідейка, — сповільна проказав містер Лис.

— Яка? — закричали всі. — Ой, татку, яка ідейка?

— Кажи вже! — вигукнула пані Лисиця. — Швидше!

— Ну... — почав містер Лис, але тут-таки запнувся, зітхнув і сумно похитав головою. І знову сів на землю. — Не вийде, — мовив він. — Нічого з цього не вийде.

— Чому, татусю?

— Тому що треба було б знову рити землю, а ми на це вже не маємо сили після триденного голодування.

— Маємо, татку! — заволали маленькі Лисенята, скочивши на ноги й оточивши батька. — Ми зможемо! Побачиш, що зможемо! І ти теж зможеш!

Містер Лис поглянув на чотирьох своїх Лисенят і всміхнувся. «Які ж у мене славні дітки, — подумав він. Вони вмирають з голоду, три дні й макової росинки не мали в роті, а не здаються. Я просто не можу їх підвести».

— Я... я думаю, що нам варто спробувати, — проказав він.

— Ми готові, татку! Скажи, що нам робити! Пані Лисиця повільно звелася на ноги. Вона найбільше страждала від голоду й спраги, і відчувала страшенну слабкість.

— Мені так прикро, — простогнала вона, — але я навряд чи зможу вам допомогти.

— Залишайся тут, Лисонько, — заспокоїв її містер Лис. — Ми самі з цим упораємось.

— РОЗДІЛ ДЕСЯТИЙ —

Бульчин курятник Номер один

— Цього разу виберемо незвичний напрямок, —
сказав містер Лис, показуючи кудись убік і вниз.

Отож бо він разом зі своїми чотирма дітками знову почав рити землю. Тепер вони робили це значно повільніше. Однак уперто вривалися в ґрунт, і їхній тунель поступово знову почав довшати.

— Татку, хотів би я знати, *куди* це ми пробираємось, — поцікавилось одне Лисеня.

— Боюся навіть казати, — відповів містер Лис, — бо те місце, куди, я *сподіваюся*, ми всі дістанемось, таке *чудесне*, що коли я вам його зараз опишу, ви просто здурієте від захвату. А якщо нам усе ж таки не вдасться туди дістатись (що теж цілком можливо), ви помрете від розчарування. Отож, мої любі, я не хочу вас занадто обнадіювати.

Отак вони рили й рили землю, і це тривало дуже й дуже довго. Вони й самі не знали скільки, адже в темному тунелі важко було збагнути, день надворі чи ніч. Та врешті-решт містер Лис звелів їм зупинитися.

— Гадаю, — мовив він, — нам варто визирнути нагору й побачити, де ми є. Я знаю, де я *хочу* бути, але не певний, чи це від нас близько.

Повільно і обережно почали вони рити хід угору, підіймаючись дедалі вище й вище... аж

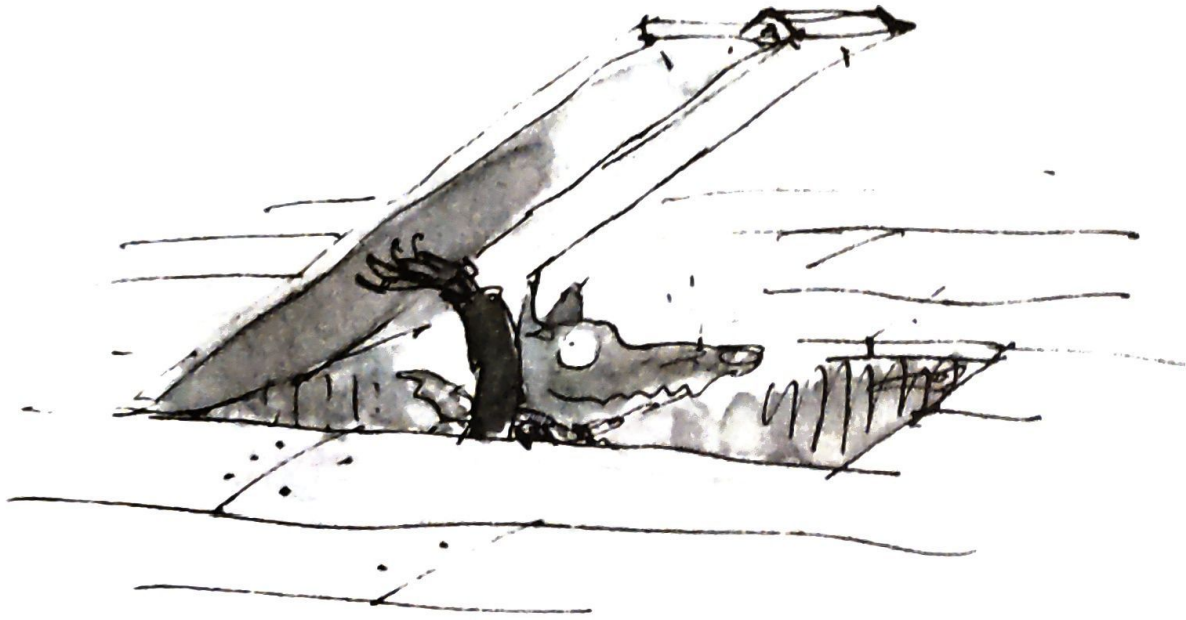
поки раптом наштовхнулися на щось тверде,
що загороджувало їм шлях. Містер Лис обмацав
цю перешкоду.

— Це дерево! — прошепотів він. — Дерев'яні
дошки!

— А що це означає, татку?

— Якщо я не помиляюсь, це означає, що ми опинилися якраз під чийось будинком, — прошепотів містер Лис. — Тепер сидіть тихенько, а я перевірю.

Містер Лис обережно почав штовхати вгору одну з дощок. Дощка так жахливо зарипіла, що всі вони миттю припали до землі, очікуючи чогось найстрашнішого. Але нічого такого не сталося. Тоді містер Лис штовхнув угору другу дошку. А потім — дуже-дуже обережно — він вистромив голову в ту щілину. І не зміг стримати радісного вигуку:

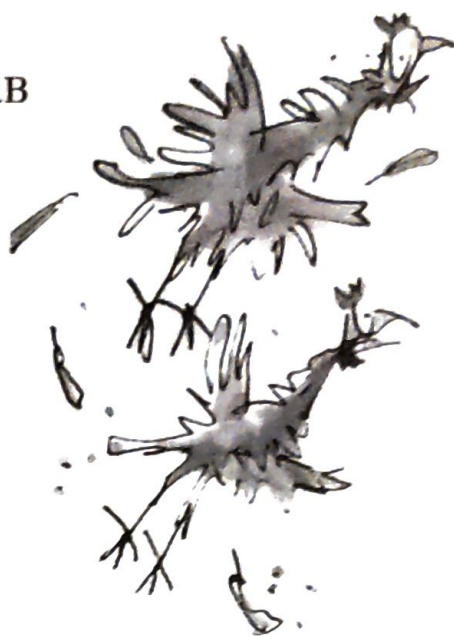
— Ура! Я це зробив! — заволав він. — З першої спроби! Я це зробив! Зробив!

Він проліз крізь щілину в підлозі й заходився захоплено стрибати й танцювати.

— Ходіть сюди! — виспівав він. — Ходіть погляньте, куди ми потрапили, мої дорогенькі! Яке розкішне видовище для голодного лиса! Радіймо й веселімося! Ура! Ура!

Четверо маленьких Лисенят вилізли з виритого ходу, і перед їхніми очима відкрилося фантастичне видовище! Вони опинилися у величезному сараї, що аж кишів курми. Їх були тисячі — білі, руді і чорні.

— Бульчин курятник номер один! — вигукнув містер Лис. — Саме той, який я намітив! Пряме попадання! З першого разу! Фантастика! Який же я мудрагельний, мушу вам сказати!

Лисенята шаленіли від захвату. Вони почали гасати сюди й туди, ганяючи дурних курей.

— Зачекайте! — звелів містер Лис. — Не втрачайте глузду! Відійдіть! Вгамуйтеся! Зробимо все, як годиться! Насамперед поп'ємо водички!

Усі підбігли до корита з водою для курчат і почали хлебтати чудову прохолодну воду. Тоді містер Лис обрав собі три найжирніші курки і миттєво покінчив з ними, вправно клацнувши щелепами.

— Назад у нору! — розпорядився він. — Швиденько! Не гайте часу! Чим швидше ви звідси підете, тим швидше попоїсте!

Одне по одному вони пробралися через щілину в підлозі і невдовзі знову опинилися в темному тунелі. Містер Лис випростався на весь зріст і поставив на місце дошки. Робив він це дуже старанно. Так, щоб ніхто навіть помітити не зміг, що їх хтось рухав.

— Сину мій, — звернувся він до найстаршого Лисеняти, даючи йому три жирніючі курки, —

біжи з цим до мами. Скажи, щоб вона готувала бенкет. І скажи, що ми всі ось-ось повернемося, тільки залагодимо ще пару дрібних справ.

— РОЗДІЛ ОДИНАДЦЯТИЙ —

Сюрприз для пані Лисиці

Маленьке Лисеня помчало назад підземним ходом, несучи трьох жирних курей. Його аж розпирало з радощів. «Зараз, — думало воно дорогою, — зараз мама як усе це побачить!...» Дорога була довга, та Лисеня не зупинилося ні на мить, аж доки прибігло до пані Лисиці.

— Матусю! — задихано закричало воно. — Глянь, матусю, глянь! Вставай і поглянь, що я тобі приніс!

Пані Лисиця, уже зовсім ослабла з голоду, розплющила одне око й побачила курей.

— Це сон, — пробурмотіла вона і знову зажмурилася.

— Мамо, це не сон! Це справжні кури! Ми врятовані! Ми не помремо з голоду!

Пані Лисиця широко розплющила очі і рвучко сіла.

— Любе дитятко! — вигукнула вона. — Але ж як ви змогли?..

— В Бульчиному курятнику номер один! —

випалило, мов з кулемета, Лисеня. — Ми прорили туди підземний хід, і там було стільки класнючих курей, що ти ще в житті стільки не бачила! Тато сказав готувати бенкет! Вони всі скоро повернуться!

Побачивши їжу, пані Лисиця мовби відчула друге дихання.

— Буде розкішний бенкет! — пообіцяла вона, звівшись на ноги. — Ой, що то за фантастичний лис твій тато! Ану, синочку, швиденько обскубемо нашу здобич!

А десь далеко в підземнім тунелі фантастичний містер Лис казав своїм дітям:

— А тепер ще один маневр, любі мої Лисенята! Це для вас раз плюнути! Треба прорити ще один тунельчик звідси — туди!

— Куди, татку?

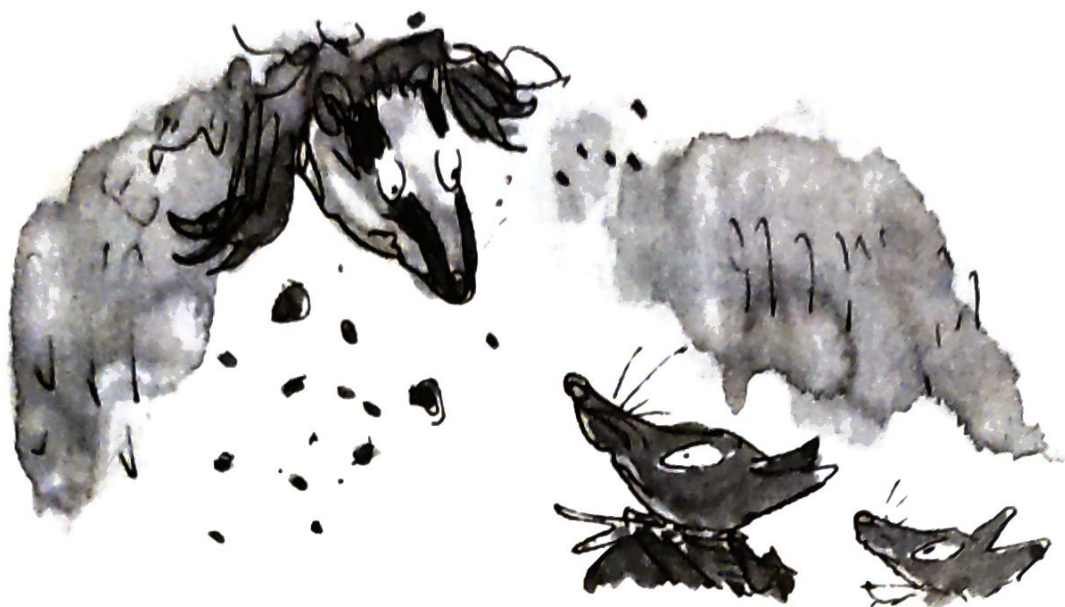
— Не треба зайвих запитань. Беріться краще до роботи!

Борсу́к

Містер Лис і троє маленьких Лисенят почали завзято рити землю. Вони були такі збуджені, що вже не відчували ні втоми, ні голоду. Знали, що незабаром на них чекає грандіозний бенкет, і, уявляючи, як вони ласують Бульчиними курчатами, Лисенята аж захиналися з реготу. Приємно було усвідомлювати, що поки той тілистий фермер сидить собі на пагорбі, дожидаючись їхньої голодної смерті, він тим часом, сам того не відаючи, частує їх такою щедрою учтою!

— Не зупиняйтесь! — квапив їх містер Лис. —
Лишилося ще трошки.

Зненацька в них над головами пролунав низький голос:

— *Хто це там?* — Лиси аж підстрибнули. Глянули вгору й побачили в невеличкому отворі гостру, чорну, волохату фізіономію.

— Борсуче! — вигукнув пан Лис.

— Лисе! — вигукнув Борсук. — А щоб ти здоров був! Який я радий, що нарешті хоч *когось* тут зустрів! Я вже три дні й три ночі рию тут колами, і не маю зеленого поняття, де я опинився!

Борсук розширив дірку в стелі і зістрибнув до лисів. Услід за ним стрибнуло ще й маленьке Борсученя (його син).

— Ви що, *не чули*, що діється на пагорбі? — схвильовано запитав Борсук. — Суцільний хаос! Вже пів лісу зникло, і скрізь сновигають люди з рушницями! Ніяк і носа висунути надвір, навіть уночі! Ми всі вже вмираємо з голоду!

— А «ми», це хто? — поцікавився містер Лис.

— Та ж усі землекопи. Тобто я, і Кріт, і Заєць, і всі наші жінки та діти. Навіть хвацький Горно-

стай, який зазвичай вислизає з найскрутніших ситуацій, тепер переховується в моїй норі разом зі своєю Горностайкою й шістьма діточками. Що ж нам тепер робити, Лисе? Мабуть, нам гаплик!

Містер Лис поглянув на трьох своїх малюків і усміхнувся. Діти по-змовницьки всміхнулися йому у відповідь.

— Мій любий Борсуче, — сказав він. — Знаєш, старенький, це ж я винен, що ви втрапили в таку халепу...

— Я знаю, що ти винен! — сердито урвав його Борсук. — І фермери не вгамуються, доки тебе не зовлять. На жаль, заручниками стали й *ми*. Усі наші пагорбівці.

Борсук сів і обійняв свого синочка.

— Все пропало, — зітхнув він. — Моя бідолашна дружина так ослабла, що вже й пів метра не проріє.

— Моя теж, — поспівчував йому містер Лис. — А проте саме в цей момент вона готує мені й нашим дітям найрозкішніший бенкет із пухкеньких соковитих курочок...

— Стоп! — заволав Борсук. — Не дражни мене! Я цього не витримаю!

— Це правда! — вигукнули маленькі Лисенята. — Тато не дражниться! У нас цих курей видимо-невидимо!

— А позаяк я сам у цьому всьому винен, — додав містер Лис, — запрошую тебе поласувати разом з нами. Запрошую *всіх* розділити з нами

учту: тебе, Крота, Зайця, Горностаю і всіх ваших дружин і дітей. Тут стане на всіх, можеш мені повірити.

— Ти це серйозно? — не повірив своїм вухам Борсук. — Ти *не жартуєш*?

Містер Лис підсунувся до Борсука, мало не торкаючись його носом, і загадково прошепотів:

— *Ти знаєш*, де ми щойно побували?

— Де?

— Прямісінько в Бульчиному курятнику номер один!

— Та не може бути!

— Так! Але це все дурниці порівняно з тим, куди ми націлилися тепер. Ти дуже вчасно тут з'явився, любий Борсуче. Допоможеш нам рити. А твій малий тим часом зможе побігти до твоєї дружини, щоб повідомити їй та всім іншим цю прегарну новину.

Містер Лис повернувся до малого Борсученяти і сказав:

— Перекажи їм усім, що їх запрошено на бенкет до Лиса. А потім заведи всіх сюди і прямуйте цим підземним ходом просто до мене додому!

— Так, пане Лисе! — озвалося мале Борсученя. — Так, сер. Біжу, сер! Дякую вам, дякую, сер! — І воно швиденько прослизнуло крізь дірку в стелі і зникло з виду.

— РОЗДІЛ ТРИНАДЦЯТИЙ —

Велетенська комора Бевзя

— Мій любий Лисе! — вигукнув Борсук. —
А що це сталося з твоїм хвостом?

— Не згадуй про це, *будь ласка*, — попросив
містер Лис. — Це надто болюча тема.

Вони почали рити новий підземний хід. Рили
його мовчки. Борсук був знаменитий землекоп,
і тепер, з його допомогою, робота посувалася
неймовірно швидко. Невдовзі вони опинилися
під ще однією дерев'яною підлогою.

Містер Лис хитро всміхнувся, вишкіривши гострючі білі зуби.

— Якщо я не помиляюся, мій любий Борсуче, — повідомив він, — ми зараз під фермою, що належить тому гидкому пузатому карлику Бевзю. А якщо точніше, ми зараз прямісінько під *найцікавішою* частиною цієї ферми.

— Качечки й гусочки! — вигукнули маленькі Лисенята й облизалися. — Соковиті ніжні качечки й великі жирні гуси!

— Так-таки-так! — підтвердив містер Лис.

— Але як же ти можеш знати, де ми опинилися? — здивувався Борсук.

Містер Лис усміхнувся найосяйнішою своєю усмішкою.

— Послухай, — мовив він, — та я і з заплющеними очима знаю, як дістатися цих ферм. Для мене немає різниці, на землі я зараз чи під землею.

Він випростався і штовхнув одну дошку, потім другу і просунув голову в щілину.

— Так! — заволав він, застрибуючи в комору. — Знову пряме попадання! В саме яблучко! Ідіть подивіться!

Борсук і троє Лисенят полізли вслід за ним, та так і завмерли, роззявивши роти.

Від побаченого їм відняло мову, адже це було втіленням найзаповітніших лисячих і борсучих мрій, справжнісіньким раєм для голодних звірів.

— Поглянь, мій прелюбезний Борсуче, — проголосив містер Лис, — це головна комора Бевзя! Він зберігає тут усю свою найкращу продукцію, перш ніж відправляти її на ринок.

Височенні — аж до самісінької стелі — шафи й полиці довкола усіх чотирьох стін цього величезного приміщення були ущерть набиті тисячами й тисячами тушок щонайкращих качок і гусей, обскубаних і готових для смаження чи запікання! А вгорі, звисаючи з кроків, погойдувалося не менше сотні копчених шинок і десь із п'ятдесят свинячих грудинок!

— Дивіться, насолоджуйтеся! — вигукнув містер Лис, пританцювуючи. — Ну, що ви на це скажете?! Є чим набити пузо?

Троє голодних Лисенят і голодний, як вовк, Борсук раптом зірвалися з місця, мовби з їхніх

лап хтось випустив пружини, і кинулися до цих запашних скарбів.

— Стоп! — зупинив їх містер Лис. — Це *мій* бенкет, тож я сам і вибиратиму.

Усі, облизуючись, відступили. Містер Лис почав обходити комору, оцінюючи оком експерта розкішний товар. Цівочка слини зависла йому з рота — трохи повисіла і зірвалася.

— Головне — не переборщити, — пояснив він. — Не передати куті меду. Щоб ніхто нічого не помітив. Зробимо все акуратно й охайно, і дозволимо собі взяти лише декілька ласих-преласих шматочків. Для початку виберемо чотири пухкенькі качечки, — і він дістав їх з полиці. — Ох, які ж вони гарненькі-жирненькі! Не дивно, що Бевзь за них заламує таку божевільну ціну!... Гарзд, Борсуче, допоможи мені їх зняти... І ви, дітки, можете допомогти... Ось так... Ой, лишенько, у вас уже слинка тече... А тепер... гадаю, варто взяти кілька гусочок... Трьох нам цілком

вистачить... Візьмемо найбільших... Матінко рідна, та кращих гусей не знайти навіть на королівській кухні... Тільки обережно... добре, добре... Мабуть, не зайво прихопити й парочку копчених шинок... Я від них просто млію. А ти, Борсуче?... Подай-но мені, будь ласка, ту драбинку...

Містер Лис виліз угору драбиною й передав униз три апетитні шиночки.

— А грудинка тобі подобається, Борсуче?

— Я від грудинки просто шаленію! — вигукнув Борсук, аж пританцьовуючи від збудження. — Давай візьмемо он ту найбільшеньку!

— І моркву, татку! — попрохало найменше Лисеня. — Треба взяти кілька морквинок.

— Що ти таке вигадуєш? — здивувався містер Лис. — Ми ж цього не їмо.

— Це не для нас, татку. Це для зайчиків. Вони їдять тільки овочі.

— А й справді, ти правій! — вигукнув містер Лис. — Який же ти молодець! Бери ось десять в'язочок моркви!

Невдовзі уся ця чудова здобич акуратно лежала на підлозі. Лисенята обступили її, посмикуючи носиками, а їхні оченята сяяли, мов зорі.

— А тепер, — сказав містер Лис, — мусимо позичити в нашого друзяки Бевзя оті два зручненькі візочки, що стоять он там у кутку.

І вони обидва з Борсуком притягли візочки і повантажили на них усіх качок, гусей, шинку і грудинку. Потім хутенько пропхали ці візочки крізь отвір у підлозі і шусьнули за ним. Тоді містер Лис з великою обережністю і точністю

знову припасував дошки на старе місце, щоб ніхто не помітив, що їх рухали.

— А тепер, мої дорогенькі, — звернувся він до двох Лисенят, — беріть кожен по візочку і хутенько чкуряйте до мами. Передайте їй моє вітання і скажіть, що до нас на вечерю прийдуть гості: сімейства Борсуків, Кротів, Зайців і Горностаїв. Скажіть, що бенкет має бути грандіозний. І передайте, що ми ось-ось повернемося, щойно впораємо ще одну невеличку справу.

— Так, татку! Ми зрозуміли! — відповіли вони, схопили кожен по візочку і помчали підземним ходом.

Борсук засумнівався

— Ще тільки один візит! — вигукнув містер Лис.

— А я вже знаю, куди ми підемо, — сказало останнє з Лисичат, яке лишилося з татом. Воно було найменше з усіх.

— Куди? — запитав Борсук.

— Ну... у Бульки й Бевзя ми вже були, — сказало воно, а в Беня — ще ні. Отже, тепер має бути Бень.

— Ти вгадав, — погодився містер Лис. — Але ти не знаєш, в якому саме *місці* на фермі Беня ми побуваємо.

— А в якому? — в один голос запитали вони.

— Отож! — засміявся містер Лис. — Ще трошки терпіння — і ви самі побачите.

Так розмовляючи, вони ані на мить не припиняли рити хід. Робота посувалася напрочуд жваво.

Аж раптом Борсук запитав:

— Лисе, а тебе це все анітрохи не бентежить?

— Бентежить? — не зрозумів містер Лис. —

Що саме?

— Ну... уся ця... *крадіжка*.

Містер Лис перестав рити землю і втупився в Борсука, наче той раптово з'їхав з глузду.

— Мій милий старенький, волохатий рагулику, — глузливо мовив він, — а ти знаєш бодай

хоч когось у *цілім світі*, хто не цупнув би пару курочок, якби його діти вмирали з голоду?

Якийсь час Борсук мовчав у глибокій задумі.

— Ти аж надто порядний, — сказав містер Лис.

— Не бачу в цьому нічого поганого, — відповів Борсук.

— Послухай, — не вгавав містер Лис, — і Бевзь, і Булька, і Бень хочуть нас *убити*. Маю надію, ти це розумієш?

— Так, розумію, — чемно підтвердив Борсук.

— Але ж *ми* не збираємось опускатися до їхнього рівня. Ми не збираємось убивати *їх*.

— Маю надію, що ні, — озвався Борсук.

— Нам би це й у голову не прийшло, — знизав плечима містер Лис. — Ми просто беремо собі трошки їжі, щоб не вмерти з голоду разом з нашими сімействами. Правильно?

— Мабуть, так, бо без цього ми б не вижили, — погодився Борсук.

— І якщо *вони* хочуть чинити жахіття, це їхня

справа, — вів далі містер Лис. — Але ми тут абсолютно чемні й мирні істоти.

Борсук схилив голову набік і всміхнувся до містера Лиса.

— Лисоньку, — мовив він, — я тебе люблю.

— Дякую, — зніяковів пан Лис. — А тепер — риємо далі.

За якихось п'ять хвилин передні лапи Борсука вперлися у щось пласке й тверде.

— Що це в біса таке? — здивувався він. — Нагадує якусь непробивну кам'яну стіну.

Разом з містером Лисом вони відгребли звідти зайвий ґрунт. Там *справді* була стіна. Тільки викладена не з каміння, а з цегли. Вона стояла просто перед ними, загороджуючи шлях.

— І кому ж це стрельнуло в голову звести стіну під землею? — здивувався Борсук.

— Усе дуже просто, — відповів містер Лис. — Це стіна підземного підвалу. І якщо я не помиляюся, саме його я й шукав.

Бенів таємний лъок для сидру

Містер Лис ретельно обстежив стіну. Він помітив, що старий цемент між цеглинами кришиться, тож йому не завдало великих зусиль розгойдати і витягти одну із цеглин. Зненацька в тому отворі, де щойно була цеглина, вигулькнула невеличка гостра вусата фізія.

— Забирайтеся звідси! — пропищала фізія. — Це приватна власність! Вхід стороннім заборонено!

— Пресвяті небеса! — вигукнув Борсук. — Та це ж Пацюк!

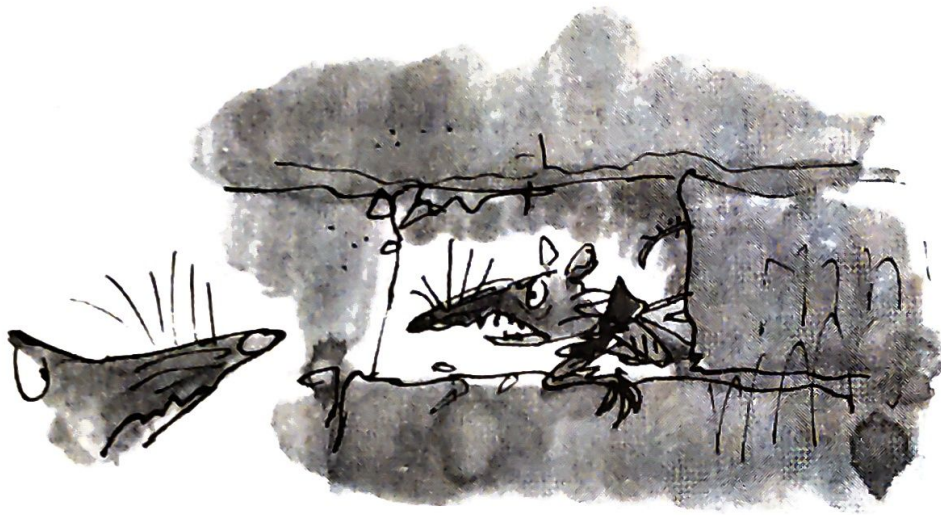
— Ох ти нахаба! — гаркнув містер Лис. — Я мав би здогадатись, що ми на тебе колись тут наткнемось.

— Геть звідси! — верескнув Пацюк. — Щоб я вас тут не бачив! Це моя приватна територія!

— Заткнися, — порадив йому пан Лис.

— І не подумаю! — пискнув Пацюк. — Це моя дільниця! Я перший її зайняв!

Містер Лис усміхнувся сліпучою усмішкою, саянувши білими зубами.

— Прелюбезний мій Пацюче, — сказав він вкражливо, — я трохи зголоднів, і якщо ти не-гайно не зникнеш з моїх очей, я ковтну тебе, навіть не прожувавши!

Погроза спрацювала. Пацюк блискавично щез. Містер Лис розреготався й почав витягати зі стіни інші цеглини. Зробивши достатній отвір, він прослизнув у нього.

Борсук і найменше Лисеня пролізли вслід за ним і опинилися у темному, просторому й вологому погребі.

— Ось воно! — вигукнув пан Лис.

— А *що* воно? — перепитав Борсук. — Адже тут порожньо.

— А де індики? — поцікавилось Лисеня, вдивляючись у темряву. — Мені здавалося, що Бень розводив індиків.

— Так воно і є, — підтвердив містер Лис. — Але нам зараз потрібні не індики. У нас їжі більш, ніж достатньо.

— А що ж тоді нам потрібно, тату?

— Уважно роздивіться, — порадив містер Лис. — Невже вас тут більше *нічого* не цікавить?

Борсук і найменше Лисеня почали роззиратися довкола. Коли їхні очі призвичаїлися до темряви, вони побачили щось подібне на купу великих скляних бутлів, що стояли на полицях довкола стін. Підійшли ближче. І це й *справді*

були бутлі. Їх було сотні, і на кожному було написане слово «СИДР».

Найменше Лисеня аж підстрибнуло.

— Ой, татку! — зарепетувало воно. — Дивися, що ми тут знайшли! Це ж сидр!

— *Са-ме так!* — підтвердив містер Лис.

— Неймовірно! — заволав Борсук.

— Підпільний Бенів погріб для сидру, — повідомив містер Лис. — Але будьте обережні, любі друзі. Не здіймайте галасу. Цей погріб — під самим будинком.

— Сидр, — мовив Борсук, — надзвичайно корисний для Борсуків. Ми вживаємо його як ліки: по одній великій склянці тричі на день разом з їжею і ще одну перед сном.

— Ото вже гульбанемо на бенкеті, — всміхнувся містер Лис.

Поки вони отак розмовляли, найменше Лисеня крадькома дістало з полиці одну банку і ковтнуло з неї.

— Ого! — аж зойкнуло воно. — *Ого-го!*

Мусите зрозуміти, що то не був звичайний слабенький сидр-шипучка, який можна купити в крамниці. То був правдивий вогняний напій домашнього виробництва, від якого у вас палає горлянка й закипає все в шлунку.

— Ням-ням, — прицмокнуло маленьке Лисеня. — Оце так *сидрик!*

— З тебе досить, — сказав містер Лис.

Він забрав бутля, приклав його до власних уст і зробив добрячий ковток.

— Ов! Та це просто чудо! — захекано проказав він. — Розкішно! Неповторно!

— Тепер моя черга, — втрутився Борсук.

Він вихопив бутля й закинув голову далеко назад. Сидр із шипінням і булькотом шугонув йому в горлянку.

— О-о... Та це... це наче розплавлене золото! — вигукнув він. — Ой, Лисоньку, це... це ніби пити барвисту веселку чи сонячне проміння!

— Ви не маєте права! — заверещав Пацюк. —
Негайно поставте на місце, інакше мені не зали-
шиться нічого!

Пацюк уместився на найвищій полиці погребу
і визирав з-поза великого бутля, з якого була
випущена маленька гумова трубочка, і через ту
трубочку Пацюк посмоктавав сидр.

— Ти п'яний! — здогадався містер Лис.

— Не твоє лисяче діло! — пискнув Пацюк. —
Бо якщо ви, двоє здоровенних скотиняк, роз-
ведете тут такий шарварок, нас усіх упіймають!
Геть звідси! Дайте мені спокійно досмоктати
мій сидр.

І в цю мить вони почули жіночий голос, що долинав з будинку над ними.

— Мейбл, біжи швиденько по сидр! — наказав голос. — Ти ж знаєш, що пан Бен не любить довго чекати! Тим паче, якщо він цілу ніч провів у наметі!

Звірі завмерли. Вони боялися поворухнутись, нашорошивши вуха і залякнувши всім тілом. І ось вони почули, як відчиняються двері. Ці двері були вгорі, над кам'яними сходами, що вели з будинку в погреб.

І ось цими сходами хтось почав спускатися вниз.

Жінка

— Мерщій! — звелів пан Лис. — Ховайтеся!

Він, Борсук і найменше Лисеня застрибнули на якусь полицю і причаїлися за рядом великих бутлів із сидром. Визираючи з-поза них, вони побачили тілисту жінку, що спускалася в льох. Спустившись, вона зупинилася й поглянула направо і наліво, а тоді рушила прямісінько до того місця, де ховалися містер Лис, Борсук

і найменше Лисеня. Зупинилася вона якраз навпроти них. Їх розділяв лише ряд бутлів із сидром. Вона стояла так близько, що містер Лис чув її дихання. Зазирнувши в щілинку між двома посудинами, він помітив, що в одній руці вона тримає качалку.

— Скільки він захоче тепер, пані Бенева? — закричала жінка.

І перший голос згори відповів:

— Принеси два-три бутлі.

— Учора, пані Бенева, він випив чотири.

— Так, але сьогодні він стільки не захоче, бо не збирається там довго сидіти — ну, хіба якихось пару годин. Каже, що зранку лис точно спробує втекти. Ще день без їжі він не протримається в тій норі.

Жінка в погребі простягла руку й дістала з полиці бутель із сидром. Він був майже поряд із тим бутлем, за яким причаївся містер Лис.

— Ох яка я буду рада, коли ту кляту тварюку приб'ють і повісять у нас над порогом, — гукнула вона. — До речі, пані Бенева, ваш чоловік пообіцяв мені віддати на пам'ять лисячий хвіст.

— Хвіст понищило кулями на клапті, — озвався голос згори. — Ти що, не знала?

— То він *понищений*?

— Звісно, понищений. Вони відстрілили хвіст, але не влучили в самого лиса.

— Хай йому грець! — засмутилася тілиста жінка. — Я так хотіла того хвоста!

— Не переймайся, Мейбл, ти зможеш отримати голову. Напхаєш її тирсою й повісиш на стіні у спальні. Але поквапся з тим сидром!

— Іду, йду, прошу пані, — відповіла товстезна жінка й дістала з полиці другого бутля.

«Якщо вона візьме ще один, вона нас побачить», — подумав містер Лис. Він відчував, як тремтить від хвилювання найменше Лисеня, що міцно тулилося до нього.

— Два буде досить, пані Бенева, чи брати три?

— Та роби, як знаєш, Мейбл, тільки швидше!

— Е, тоді йому досить і двох, — буркнула собі під ніс тілиста жінка. — Він і так забагато п'є.

Тримаючи в кожній руці по бутлю, з качалкою під пахвою, вона потюпала погребом до сходів. Стала біля них, озирнулася й принюхалась.

— Тут знову є щури, пані Бенева. Я чую їхній сморід.

— То треба їх потруїти, дорогенька, потруй їх! Ти ж знаєш, де ми тримаємо отруту.

— Так, прошу пані, — відповіла Мейбл і повільно почала підійматися сходами. Грюкнули двері.

— Мерщій! — звелів містер Лис. — Хапайте кожен по бутлю — і драла!

Пацюк випростався на горішній полиці і за-верещав:

— А що я вам казав! Вас мало не спіймали на місці злочину! Вас мало не викрили! Щоб більше й духу вашого тут не було! Мені ви тут не потрібні! Це моя територія!

— *Тебе*, — промовив містер Лис, — і так скоро отруять.

— А чорта лисого! — крикнув Пацюк. — Я звідси згори бачу, де вона кладе трутку вниз. Мене їй ніколи не дістати.

Містер Лис, Борсук і найменше Лисеня метнулися погребом, тримаючи кожен по трилітровому бутлю.

— Прощавай, Пацюче! — загукали вони, зникаючи крізь отвір у стіні. — Дякуємо за чудовий сидр!

— Злодії! — заверещав їм услід Пацюк. — Грабіжники! Бандити! Розбійники!

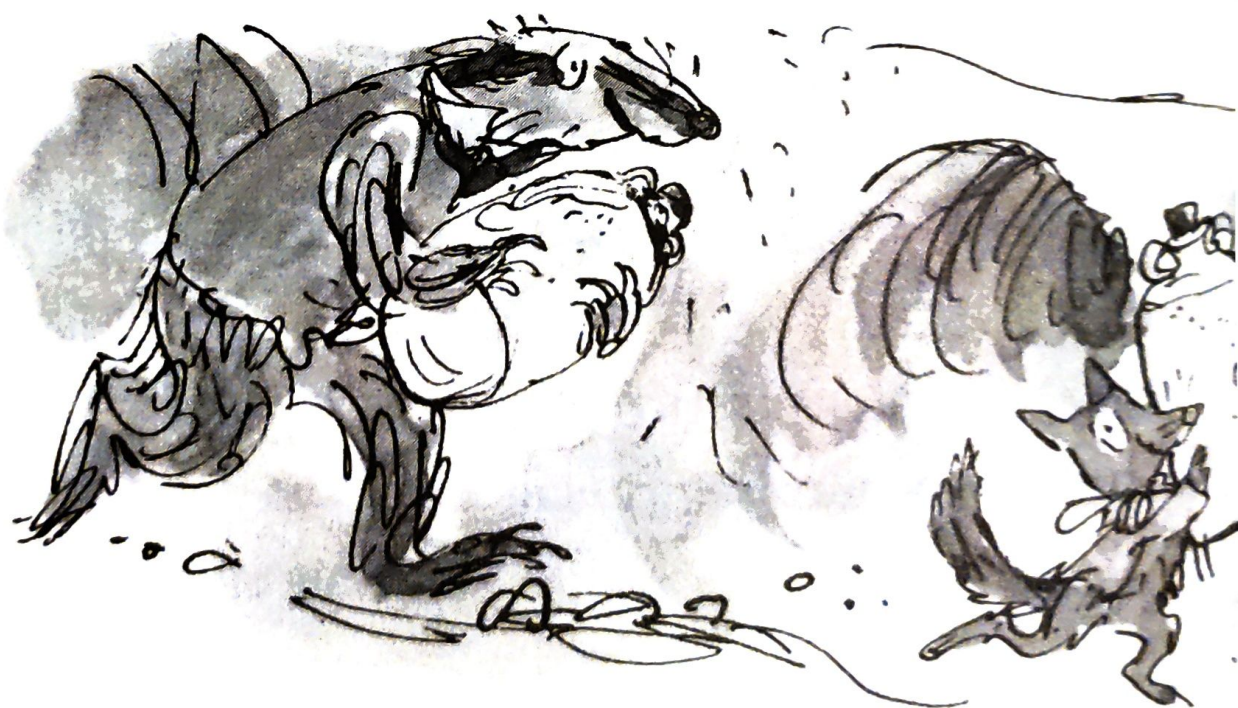
— РОЗДІЛ СІМНАДЦЯТИЙ —

Великий бенкет

Опинившись знову в тунелі, вони зачекали, поки містер Лис закладе цеглинами отвір у стіні. Допасовуючи цеглини, він щось муликав собі під ніс.

— Я й досі відчуваю смак цього потрясного сидру, — сказав він. — А той Пацюк — нахаба з нахаб!

— У нього погані манери, — погодився Борсук. — У всіх щурів погані манери. Мені ще ніколи не зустрічалися ввічливі пацюки.

— І ще він забагато п'є, — додав містер Лис, кладучи на місце останню цеглину. — Ну ось. А тепер — додому на бенкет!

Вони схопили свої бутлі з сидром і побігли назад. Містер Лис біг попереду, найменше Лисеня за ним, а позаду трюхикав Борсук. Вони мчали підземним ходом... Ось поворот до Бевзевої головної комори... Ось Бульчин курятник номер один... І ось, нарешті, вони вибігли на пряму дорогу додому, де на них чекала пані Лисиця.

— Скоріше, дорогенькі! — підганяв їх містер Лис. — Уже недалечко! Подумайте тільки, що нас

там чекає! Ох, якби вони тільки знали, що ми їм несемо в цих бутлях! Це трошки підбадьорить мою бідолашну Лисицю.

І містер Лис на бігу почав співати таку пісеньку:

*Лечу я додому, мов птах,
До Лиски на ста вітрах.
Вона усміхнеться,
Як сидру нап'ється,
І скаже мені: ах-ах-ах!*

До нього долучився Борсук:

*Моя Борсучиха стара
Вже з голоду майже вмира.
Та сидру скуштує —
І враз затанцює,
Співаючи: Трам-тара-ра!*

Отак виспівуючи, вони востаннє завернули за ріг, і тут перед їхніми очима постало таке дивовижне й розкішне видовище, якого вони ще в житті не бачили. Бенкет щойно почався. З підземної нори зробили велику обідню залу, посеред якої стояв здоровенний стіл, а довкола нього сиділо не багато, не мало, а рівно двадцять дев'ять звірят. Це були:

Пані Лисиця і троє маленьких Лисенят.

Пані Борсучиха і троє маленьких Борсученят.

Кріт, пані Кротова і четверо маленьких Кротенят.

Заєць, пані Зайчиха і п'ятеро маленьких Зайченят.

Горностай, пані Горностайка-Ласиця і шестеро маленьких Горностайчиків.

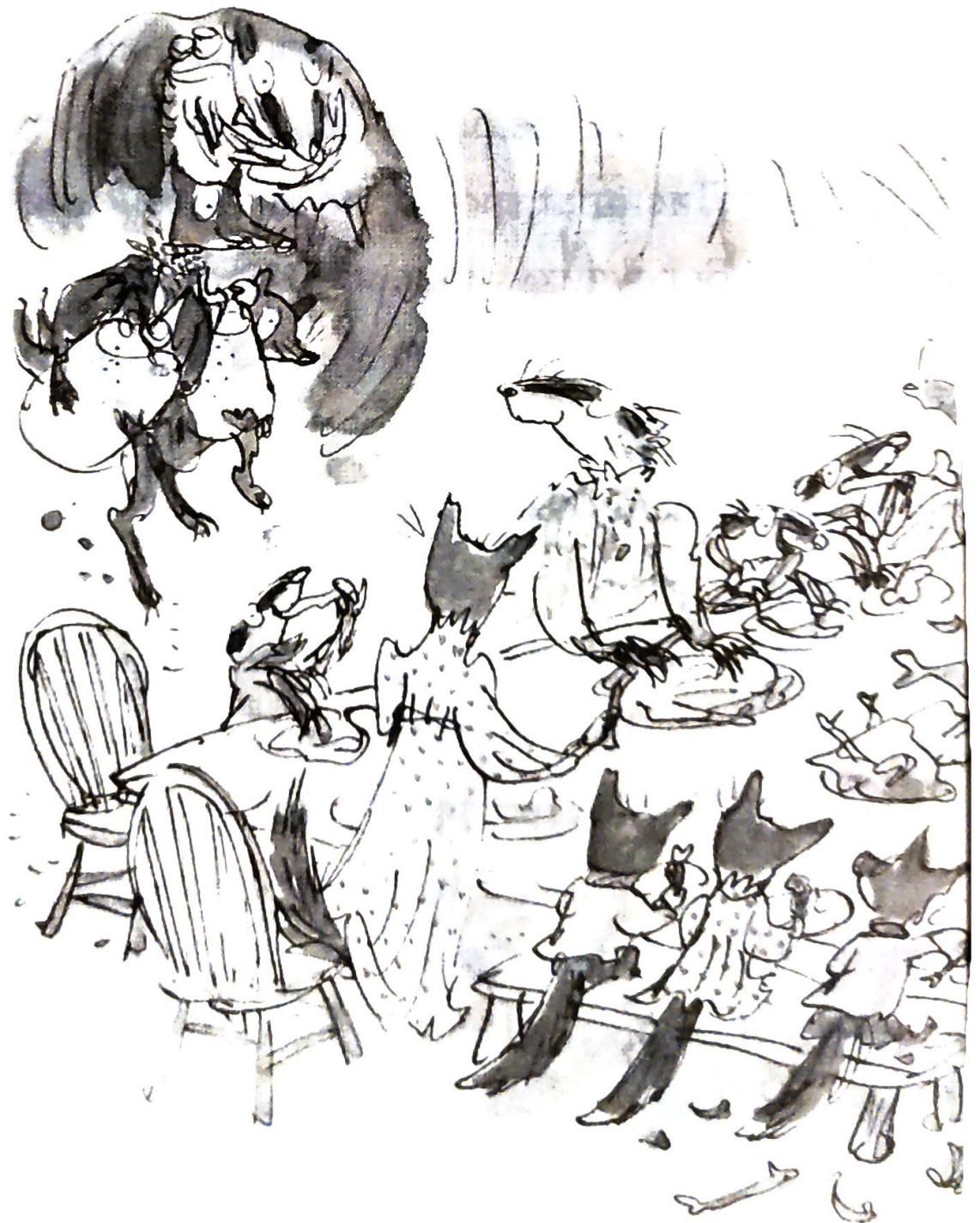
Стіл був заставлений курчатами, качками, гусочками, шинками, грудинками, і всі назвали ці відбірні страви.

— Любчику мій! — пані Лисиця радісно

зірвалася з місця і обняла містера Лиса. — Ми не змогли дочекатися! Прошу нас вибачити!

Вона притулила до себе найменше Лисеня, а пані Борсучиха пригорнула Борсука, і всі почали обійматися. Лунали радісні вигуки,

а тим часом на столах опинилися великі бутлі з сидром, і містер Лис, Борсук і найменше Лисеня повсідалися разом із усіма.

Не забувайте, що всі вони вже кілька днів не мали й крихти в роті. Були голодні, як вовки. Тому якийсь час ніхто ні з ким не розмовляв. Чутно було тільки хрускіт кісток і апетитне плямкання, коли всі звірі накинулися на цю смакоту.

Нарешті з-за столу підвівся Борсук. Він підняв над головою склянку з сидром і виголосив тост:

— Прошу всіх встати і випити за здоров'я нашого любого приятеля, що врятував нас нині від голодної смерті — за містера Лиса!

— За містера Лиса! — закричали всі, встаючи й підносячи вгору склянки. — За містера Лиса! І многії-премногії йому літа!

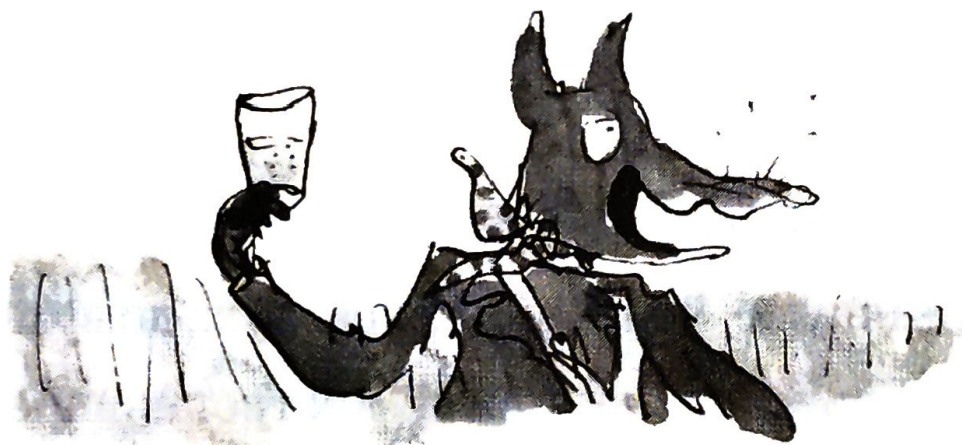
Тоді зніяковіло підвелася на ноги пані Лисиця і сказала:

— Я не хочу виголошувати промов. Я просто

хочу сказати одне: МІЙ ЧОЛОВІК — ЦЕ
ФАНТАСТИЧНИЙ ЛИС!

Усі заплескали в долоні і схвально закричали.
А тоді встав і сам містер Лис.

— Цією розкішною вечерею... — почав було
він і замовк. Запала тиша, і тут усі почули, як
він гучно відригнув. Усі зареготали і знову за-
плескали в долоні. — Цією розкішною вечерею,
любі друзі, — продовжив він, — ми завдячуємо

панам Бульці, Бевзю і Беневі. — (Знову оплески і регіт.) — Маю надію, що ви отримали від неї не менше насолоди, ніж я. — І він знову потужно відригнув.

— На здоров'я! — сказав Борсук.

— Дякую, — вишкірився від вуха до вуха містер Лис. — А тепер, друзі мої, трошки про серйозне. Подумаймо, що чекає нас завтра, післязавтра і в наступні дні. Якщо ми вийдемо нагору, нас уб'ють. Правда?

— Правда! — закричали всі.

— Ми й кроку не встигнемо ступити, як нас пристрелять, — уточнив Борсук.

— *Саме так,* — погодився містер Лис. — Але ж кому з нас *хочеться* взагалі кудись виходити, скажіть мені? Ми ж тут усі землекопи. Що нам робити нагорі? Там повно наших ворогів. Ми вибираємося звідси лише для того, щоб прогодувати наші родини. Однак тепер, друзі, все цілком змінилося. Ми маємо безпечний тунель з доступом до трьох найкращих у світі комор!

— Це правда! — підтвердив Борсук. — Я сам їх бачив!

— І знаєте, що це все означає? — запитав містер Лис. — *Це означає, що віднині нам зовсім не потрібно вибиратися наверх!*

За столом усі пожвавлено загули.

— Тому я запрошую вас усіх, — вів далі містер Лис, — назавжди залишитися тут зі мною.

— Назавжди! — загукали всі. — Неймовірно! Це чудово-пречудово!

А Заєць сказав пані Зайчисі:

— Подумай тільки, моє серденько! Тепер у нас ніколи в житті не стрілятимуть!

— Ми зробимо, — додав містер Лис, — невеличке підземне селище з вуличками й будиночками обабіч. Кожному по будиночку — для сімейства Борсуків, Кротів, Зайців, Горностаїв і Лисів. А я щодня ходитиму для вас за продуктами. І кожного дня ми будемо харчуватися, як королі.

Радісні вигуки, що залунали після цих слів, не вщухали ще дуже й дуже довго.

— РОЗДІЛ ВІСІМНАДЦЯТИЙ —

Досі чекають

А нагорі, біля Лисячої нори, Булька, Бевзь і Бень сиділи перед своїми наметами з рушницями на колінах. Почало дощити. Вода затікала їм за коміри і в черевики.

— Тепер він там довго не протримається, — сказав Булька.

— Тварюка вже, мабуть, здихає з голоду, — припустив Бевзь.

— Стопудово, — погодився Бень. — Він уже ось-ось поткнеться до виходу. Тримайте рушниці наготові.

Так вони й сиділи біля нори, чекаючи, коли звідти виповзе лис.

І наскільки мені відомо, вони ще й досі там чекають.

З М І С Т

Розділ 1. ТРОЄ ФЕРМЕРІВ		7
Розділ 2. МІСТЕР ЛИС		13
Розділ 3. СТРІЛЯНИЦА		17
Розділ 4. СТРАШНІ ЛОПАТИ		24
Розділ 5. СТРАШНІ ТРАКТОРИ		31
Розділ 6. ПЕРЕГОЇ		37
Розділ 7. «МИ НІКОЛИ ЙОГО НЕ ВИПУСТИМО»		43
Розділ 8. ЛИСИЦІ ПОЧИНАЮТЬ ГОЛОДУВАТИ		46
Розділ 9. У МІСТЕРА ЛИСА ВИЗРИВАЄ ПЛАН		50

Розділ 10. БУЛЬЧИЙ КУРЯТНИК НОМЕР ОДИН	54
Розділ 11. СЮРПРИЗ ДЛЯ ПАЇ ЛИСИЦІ	62
Розділ 12. БОРСУК	65
Розділ 13. БЕЛЕТЕНЬСЬКА КОМОРА БЕВЗЯ	72
Розділ 14. БОРСУК ЗАСУМНІВАВСЯ	82
Розділ 15. БЕЇВ ТАЄМНИЙ ЛЬОХ ДЛЯ СИДРУ	86
Розділ 16. ЖІНКА	95
Розділ 17. ВЕЛИКИЙ БЕЇКЕТ	102
Розділ 18. ДОСІ ЧЕКАЮТЬ	113

РОАЛЬД ДАЛ

був шпигуном, пілотом-асом, шоколадним істориком і медичним винахідником. А ще він був автором таких книжок, як «Чарлі і шоколадна

фабрика», «Матильда», «ВДВ» та багатьох інших чудових історій. Він і досі залишається **НАЙКРАЩИМ У СВІТІ ОПОВІДАЧЕМ.**

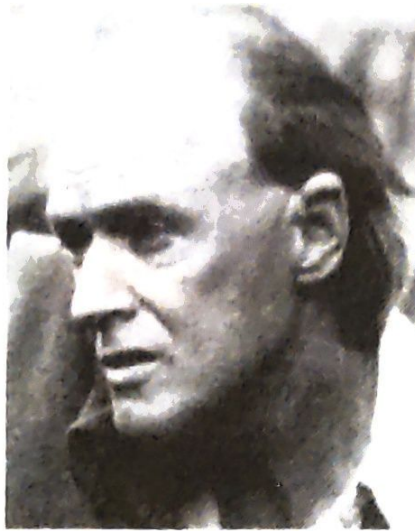

КВЕНТІН БЛЕЙК

проілюстрував понад три сотні книжок і був улюбленим ілюстратором Роальда Дала. 1980 року його нагороджено престижною медаллю Кейт Грінвей.

1999 року він став першим лауреатом у галузі дитячої

літератури, а 2013 року був посвячений у лицарі за своє служіння мистецтву ілюстрування.

Роальд Дал
(1916–1990)

Народився в Уельсі в родині норвежців. Дитинство минуло в Англії. Вісімнадцятирічним юнаком вирушив до Африки, де працював у нафтовій компанії «Шелл». З початком Другої світової війни Дал служить пілотом Королівського повітряного флоту. У 26-річному віці переїздить до Вашингтона (США), де публікує свої перші «дорослі» твори про війну.

1960 року, мешкаючи з родиною в Англії, починає писати твори для дітей і поступово стає улюбленим дитячим письменником у всьому світі. Помер Р. Дал 1990 року, але популярність його творів продовжує зростати. Такі його шедеври, як «Чарлі і шоколадна фабрика», «ВДВ», «Матильда», «Джеймс і гігантський персик», «Відьми» та інші зачаровують дедалі ширші кола юних читачів на всіх земних континентах.

Щоб дізнатися більше про Роальда Дала, відвідайте його офіційну інтернет-сторінку: www.roalddahl.com

В «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ЗІ» вийшли такі книжки Роальда Дала:
«Чарлі і шоколадна фабрика», «Матильда», «Відьми»,
«ВДВ (Великий Дружній Велетень)», «Джеймс і гігантський персик», «Чарлі і великий скляний ліфт», «Фантастичний містер Лис».

УДК 821.111'06-312.9-93

Роальд Дал.

Д 15 Фантастичний містер Лис. Повість. Перекл. з англ.
В. Морозова/ — К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2022, вид.
3-тє. — 120 с.

ISBN 978-617-585-197-5 (англ.)

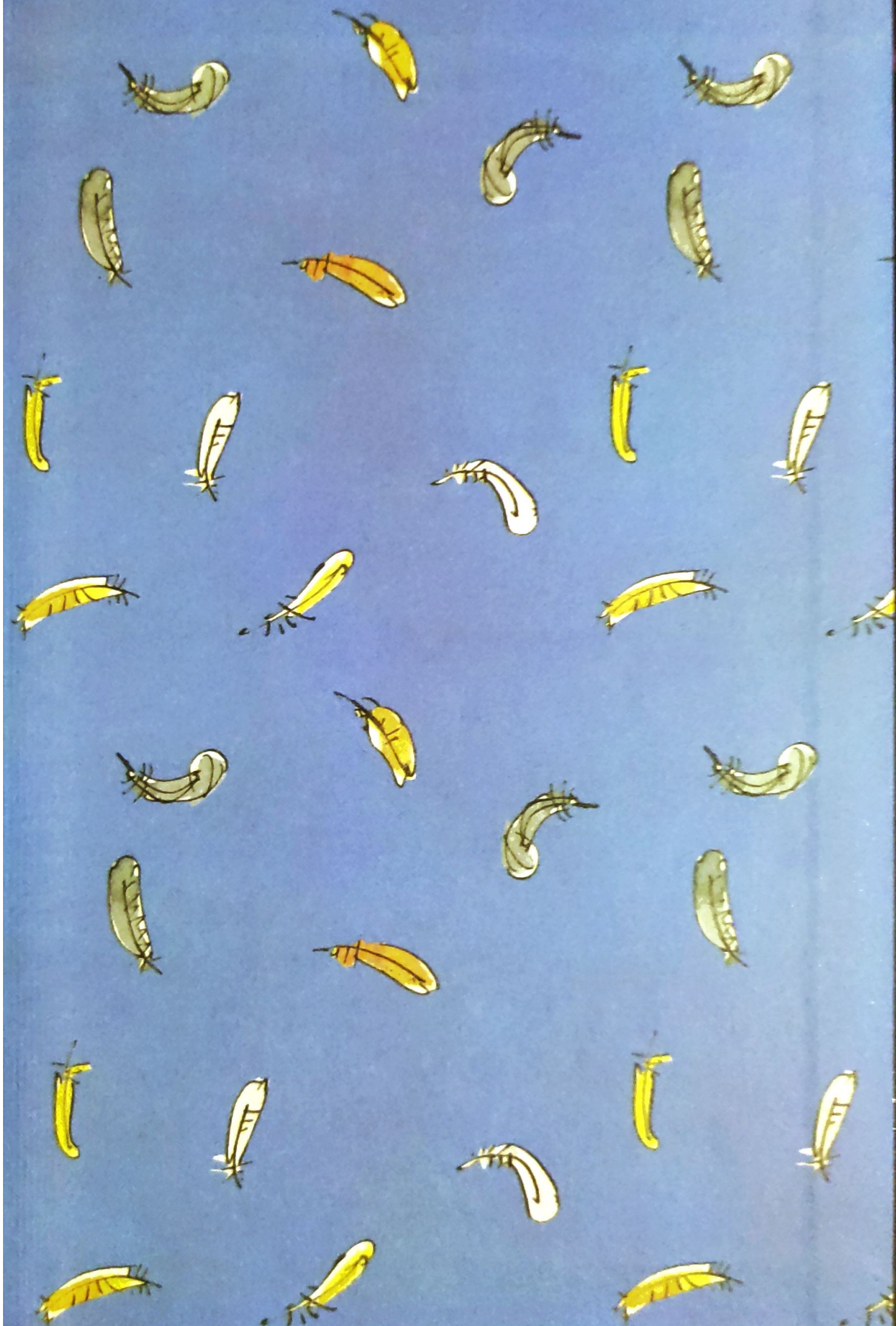
«Фантастичний містер Лис» — відома повість Роальда Дала про хитромудрого Лиса, який щовечора крадькома забігає по черзі до трьох противнучих фермерів за харчами для своєї родини. І ось фермери розробили план, як — БАХ! БАХ! БАБАХ! — застрелити містера Лиса. Та коли вони вже думали, що містер Лис ніяк не зможе врятуватися, у нього визрів свій фантастичний план...

«Фантастичний містер Лис» — популярна історія Роальда Дала про хитромудрого Лиса, який щовечора крадькома забігає по черзі до трьох противнучих фермерів за харчами для своєї родини. І ось фермери розробили план, як — БАХ! БАХ! БАБАХ! — застрелити містера Лиса. Та коли вони вже думали, що містер Лис ніяк не зможе врятуватися, у нього визрів свій фантастичний план...

Обкладинка: Іван Сулима

ISBN 978-617-585-197-5

9 786175 851075